

העירוב בעיירות הגדולות – ג

שערים המכוונים זה כנגד זה

הטעם השני שרוצים כמה מרבני זמנינו להתיר צורת הפתח בעיירות הגדולות, על פי מה שהובא בשוע"ר (סי' שמה סי"א): "איזו היא רשות הרבים רחובות ושווקים ... ואפילו יש להם חומה אלא שהם מפולשים משער לשער, דהיינו שהשערים מכוונים זה כנגד זה, הרי יש לאותו דרך המכוון משער לשער כל דין רשות הרבים". שלפי זה רוצים הם לומר, שכל העיירות הגדולות אין להם דין רשות הרבים גמורה, שהרי אין כאן רחוב אחד ארוך החוצה את כל העיר, וממשיך ויוצא מן העיר באופן "שהשערים מכוונים זה כנגד זה".

אמנם נתפרש בשוע"ר, דהיינו דוקא אם "יש להם חומה", שאז צריך שיהיו "מפולשים משער לשער". משא"כ אם "אין להם חומה סביב", אין צריך "שהשערים מכוונים זה כנגד זה".

שכן הוא במקור הלכה זו ברש"י עירובין (ו, א ד"ה רשות הרבים): "ועיר שמצויין בה ששים ריבוא, ואין בה חומה, (או) שהיה רשות הרבים שלה מכוון משער לשער".

ונתפרש יותר בראב"ה (עירובין סי' שעט): "עיירות שאין להן חומה, שראשי רשות הרבים שלהן מפולשין, הוי רשות הרבים. ואם מוקפין חומה, ורשות הרבים שלהם מכוון ומפולש משער לשער ברוחב י"ו אמות, הוי רשות הרבים".

וכן מסיק בחידושי צמח צדק (לג, ד): "אבל בעיר שאינה מוקפת חומה, אז יש לומר הרחוב חשוב רשות הרבים אף שאינו מפולש". ולפי זה מסיק שם כן אף לענין הרחובות שבעיירה ליובאוויטש: "וכמו בעירנו ליובאוויטש ... אינם מפולשים משער לשער, רוצה לומר אינן מכוונין זה כנגד זה, שהשער של המסלה ההולכת לעיר דובראוונא והשער של המסלה ההולכת לוויטעפסק או לרודניא אינן מכוונות כלל זה נגד זה ... שכולם מפולשים לפלטיא הוא הרחוב שבאמצע העיר ששם החנויות כולם ... מוקפת חומה שאיני".

וכן האריך להוכיח בשו"ת אגרות משה או"ח ח"ה סי' כד (שדווקא בעיר מוקפת חומה צריך שהשערים יהיו מכוונים זה כנגד זה).

ואפילו בירושלים המוקפת חומה, שממנה למדנו הלכה זו שדוקא הרחובות המפולשים משער לשער ומכוונים זה כנגד זה הם רשות הרבים, היינו דוקא בתוך החומה. משא"כ מיד כשהדרך יוצאת משער החומה, מיד היא פונה מהדרך הישרה לימין או לשמאל, שהרי ירושלים היא בהרים, ואי אפשר במציאות שדרך היציאה מירושלים תלך ישר באופן מכוון – מגובה ההר לעמקו, שהרי כל דרך היורדת מההר חייבת ללכת בעקלתון ובעיגול עד שתדך מן ההר. ומכל מקום הדרך היא רשות הרבים, כיון שמחוץ לחומה אין צורך שתהי' מכוונת בדרך ישרה.

ותירה מזו שאפילו תוך העיר המוקפת חומה, אם שנים מהרחובות מפולשים ומכוונים משער לשער, אזי גם שאר הרחובות שביניהם הם רשות הרבים גמורה, אף שאינם מכוונים משער לשער, כמובא בשוע"ר (סי' שמה סי"א): "וכן מבואות רחבים ט"ז אמה המפולשים מרחוב לרחוב" (אף שאין המבואות מפולשים משער לשער); דסגי מה שהם מפולשים אל הרחובות שהם "מפולשים משער לשער".

ותירה מזו, שגם הרחוב הזה עצמו, המפולש מרשות הרבים לרשות הרבים, אינו צריך להיות מכוון זה כנגד זה, ואפילו הוא פחות מרחב ט"ז אמה, מכל מקום נחשב רשות הרבים גמורה, כמבואר בשוע"ר (סי' שמה סי"ב): "מבואות המפולשים לרשות הרבים מב' ראשיהם, וארכן לאורך רשות הרבים, אע"פ שאין ברחבן ט"ז אמה, הרי הם רשות הרבים גמורה". היינו דמיירי במבוי עקום, שארכו לאורך רשות הרבים, ושני קצוותיו מתעקמים באלכסון ומפולשים לרשות הרבים.

יוצא אם כן שכל הרחובות שבעירנו, שאינה מוקפת חומה, הן רשות הרבים גמורה, אף שאינן ישרות ומכוונות מקצה זה לקצה זה, ולכן אין צורת הפתח מועלת בהם.

העירוב בעיירות הגדולות

נושא כללי זה מתחלק למספר נושאים פרטיים, שבהם ידונו השיעורים הבע"ל:

(א) טעמי ההיתר בזה

(ב) רחוב שבוקעים בו ס' רבוא בכל יום

(ג) שערים המכוונים זה כנגד זה

(ד) ג' מחיצות מסביב

(ה) עומד מרובה על הפרוץ

(ו) הסמטאות שבעיירות הגדולות

(ז) עיר שאין בה ששים ריבוא